

Shelley Read

Minne virta kuljettaa

Suomentanut Jaakko Kankaanpää

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Englanninkielinen alkuteos
Go as a River

Copyright © 2023 Shelley Read
International Rights Management:
Susanna Lea Associates on behalf of Spiegel & Grau, LLC
All rights reserved.

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN 978-951-1-46530-0

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

*Richardille ja Kathrynille,
vanhemmille ja johtotähdille*

*Averylle ja Owenille,
innoituksen lähteille*

*Ja Erikille,
aina*

Tulee hetki, jolloin sanot metsälle,
merelle, vuorille, maailmalle:
Nyt olen valmis.

– Annie Dillard

Prologi

Kuvittele kaikkea, mitä lojuu järven mustassa pohjassa. Hylkytavara, joentuoma tai veneestä heitetty, vettyy siellä ja pehmenee. Mutrusuiset kalat uivat outoa eloaan kaukana siimoista ja koukuista, hengitys ja liike yhtä ja samaa. Kuvittele leviää tanssimassa hoikkien, katseilta suojeltujen naisten lailla. Seiso rannassa, kun laineet maiskuttavat kenkiäsi, ja mieti, kuinka lähellä olet elämää, joka on äänetöntä ja outoa kuin kuun pinta, valon ja lämmön ja äänen tavoittamattomissa.

Minun kotini on järven pohjassa. Meidän farmimme on siellä, liejun vankina, nyt enää raunioina, joita voisi luulla haaksirikoksi. Pulskat taimenet ovat omineet sen jäänteet, sekä minun huoneeni että salin, jossa kerran istuimme koko perhe pyhäpäivää viettämässä. Talli ja sikolätti mätänevät. Sotkuinen piikkilanka ruostuu. Ennen hedelmällinen maa marinoituu joutilaisuudessa.

Historiankirjoissa Blue Mesan tekoaltaan rakentaminen saatetaan esittää sankarillisena projektina, osana suurta suunnitelmaa, jonka tarkoitus on ohjata Coloradojoen sivujokien kallisarvoinen vesi rutikuiville maille lounaan suuntaan. Hyvät aiheet salpasivat Gunnisonjoen kesyttömän juoksun ja pakottivat sen vedet järveksi, mutta minä voisin kertoa kaiken toisin.

Minulla oli tapana seistä polvia myöten tässä kohdassa Gunni-sonin juoksua silloin kun se vielä virtasi vuolaana ja kuohuvana kotilaaksoni halki ja Big Bluen valtava, yksinäinen erämaa kohosi sen ylle. Tunsin Iolan kaupungin, kun se joka aamu heräsi maati-
lojen hyörinään aamiaisen tuoksu nenässään, tiesin miten nouse-
seva aurinko valaisi ensin Main Streetin itälaidan ja lähti sitten
hivuttautumaan keskustaan päin rautatien ja koulun pihan yli,
sytytti loistoon pikkuruisen kirkon ainoan punavalkoisen lasi-
maalaisikkunan. Aikataulutin elämäni junan pillien – 9.22, 14.05
ja 17.47 – onttojen vihellysten mukaan. Osasin kaikki oikopolut,
tunsin kaikki kaupungin asukkaat ja tunsin myös vanhempieni
hedelmätarhan vanhimman ja ryhmyisimmän puun, joka tuotti
makeimpia persikoita. Ja tiesin, ehkäpä paremmin kuin moni
muu, myös kaupungin viiltävän surun.

Hyvät aiheet siirsivät Iolan hautausmaan turvaan kukkulalle –
kaikki sukuni hautakivet ja niiden alle kätkeytynyt lahonneet jään-
nökset, toivottavasti oikeaan paikkaansa löytäneinä – ja siellä se
on yhä jäljellä lumen painosta vääntyneen valkoisen rauta-aidan
suojassa. Kaiken muun Iolan kaupungissa Coloradon osavaltiossa
hyvät aiheet hukuttivat veden alle.

Kuvitelkaa kaupunki, joka äänettömänä ja unohdettuna hiljal-
leen mätäneee entisen joen, nykyisen järven pohjassa. Jos mietitte,
huuhtoutuvatko ilon ja tuskan aiheet pois, kun tulvavesi nousee
ja nielee kaiken sisäänsä, voin kertoa, että niin ei käy. Nuoruus-
temme maisemat ovat muovanneet meidät, ja kannamme niitä
sisällämme kertomuksina siitä, mitä ne antoivat ja ottivat, siinä
keitä meistä tulee.

ENSIMMÄINEN OSA

1948–1949

Yksi

1948

Nuori mies, ei kovin kummoisen näköinen.

Ei ainakaan heti.

”Anteeksi, neiti”, hän sanoi nykäistessään resuisen baseball-lakkinsa lippaa nuhruisella peukalolla ja etusormella, ”pääseekö tätä kautta yömajalle?”

Ei muuta. Ihan tavallinen kysymys resuiselta muukalaiselta, joka sattui kulkemaan Main Streetillä juuri kun tulin North Lauraa pitkin sen kulmaan.

Miehen haalari ja kädet olivat hiilestä mustat. Luulin väriä ensin akselirasvaksi tai pelloilta tarttuneeksi multakerrokseksi, vaikka se olikin tummempaa. Hänen poskensa olivat tahraiset. Ruskea iho paistoi hikinorojen läpi. Suora musta tukka pisti esiin lakin alta.

Syksyinen päivä oli alkanut yhtä tavallisena kuin puuro ja paistetut munat, joita olin laittanut miehille aamiaiseksi. En huomannut mitään epätavallista, kun siirryin keittiöstä hoitamaan kotia, sitten säyseitä elämiä karsinoissaan, poimin kaksi korillista myöhäisiä persikoita viileässä aamuilmassa, tein päivän jakelukierroksen huterat kärryt polkupyöräni perässä ja palasin kotiin

laittamaan päiväruokaa. Olen kuitenkin saanut huomata, että ihmeellinen saattaa vaania arkisen takana kuin syvä ja salaperäinen maailma vedenpinnan alla.

”Tästä pääsee mihin vain”, vastasin.

En yrittänyt olla nokkela tai tehdä vaikutusta, mutta pieni hiljaisuus ja hymynvärähdys kertoivat, että sanani huvittivat häntä. Kun hän katsoi minuun niin, jotain sisälläni läikähti.

”Siis että kaupunki on tosi pieni”, yritin korjata, tehdä selväksi, että en ollut sellainen tyttö, joka kerää pojilta katseita, jolle pojat pysähtyvät virnistelemään kadunkulmassa.

Muukalaisen silmät olivat tummat ja hohtavat kuin korpin siipi. Ja ystävälliset – juuri sen muistan hänen silmistään parhaiten, niiden ensimmäisestä pilkahduksesta viimeiseen katseeseen asti – lempeyden, joka tuntui pulppuavan hänen ytimestään ja läikkyvän sieltä kuin lähde olisi vuotanut yli äyräidensä. Hän katselee minua hetken yhä vain hymyillen, nykäisi sitten taas lakkinsa lippaa ja jatkoi matkaansa kohti Dunlapin yömajaa Main Streetin toisessa päässä.

Oli totta, että sitä ränsistyvää jalkakäytävää pitkin pääsi joka paikkaan. Dunlapin lisäksi meillä oli Iola Hotel herrasväelle ja sen takaseinustalla kapakka juomareille, oli Jerniganien yhdistetty huoltoasema, rautakauppa ja postitoimisto, oli kahvila, joka tuoksui aina kahvilta ja pekonilta, ja oli Chapmanin sekatavarakauppa, jossa oli ruokaosasto ja herkkutiski ja aivan liikaa juoruja. Kaupungin länsilaidalla oli korkea lipputanko, sen toisella puolella vanha kouluni, toisella puolella valkoinen limilautaseinäinen kirkko, jossa perheemme oli istunut suittuna ja sivistettynä aina sunnuntaisin silloin, kun äiti vielä oli elossa. Niiden jälkeen Main Street törmäsi äkisti mäenrinteeseen kuin lyhyelle virkkeelle olisi pantu piste.

Olin menossa samaan suuntaan kuin muukalainen – hake-

maan veljeni pois pokerinpelaajien mökistä Jerniganien kaupan takaa – mutta en totisesti aikonut kävellä hänen kannoillaan. Jäin seisomaan kadunkulmaan ja nostin käden varjostamaan silmiäni iltapäivän auringolta, kun katselin hänen kulkuaan. Hän käveli hitaasti, ilman mitään kiirettä, aivan kuin hänen ainoa päämääränsä olisi ollut seuraava askel. Hänen kätensä heiluivat sivulla ja pää näytti olevan hitusen jäljessä raajojen tahdistista. Hänen likainen valkoinen T-paitansa oli pingottunut tiukaksi haalarien olkainten alla. Hän oli hoikka mutta harteikas maatyöläisten tapaan.

Aivan kuin katseeni aavistaen hän äkkiä kääntyi ja väläytti minulle hymyn, joka loisti sokaisevana likaisista kasvoista. Haukoin henkeä, koska olin jäänyt kiinni tuijottamisesta. Lämmin puistatus kihelmöi niskassani. Hän nykäisi taas lakkiaan, kääntyi ja jatkoi matkaa. En nähnyt hänen kasvojaan, mutta olin aika varma, että häntä nauratti yhä.

Se oli kohtalokas hetki, ymmärrän nyt jälkeenpäin. Olisin nimittäin voinut kääntyä ja suunnata takaisin North Lauraa pitkin, palata farmillemme laittamaan iltasta, jättää Sethin kompuroidaan kotiin omin päin, törmäämään sisään keittiön ovesta suoraan isän ja Og-sedän eteen kuulemaan kunniaansa. Ainakin olisin voinut mennä kadun toiselle puolelle, jättää jalkakäytävien väliin rivin kellastuvia poppeleita ja auton aina silloin tällöin. En kuitenkaan tehnyt niin, ja se ratkaisi kaiken.

Sen sijaan astuin hitaasti askeleen eteenpäin, sitten toisen, vaistomaisesti perillä siitä, kuinka tärkeä oli jokainen valinta, jalan nosto, ojennus ja lasku.

Kukaan ei ollut koskaan kertonut minulle, millaista vetoa ihmiset saattoivat tuntea toisiinsa. Äidin kuollessa olin niin nuori, että en ollut vielä ehtinyt oppia sellaisia salaisuuksia häneltä, enkä sitä paitsi jaksa uskoa, että hän olisi vihkinyt minua niihin. Hän oli

hiljainen, jumalaapelkääväinen nainen, kuuliainen sekä Taivaan isän että kanssaihmistensä odotuksia kohtaan. Hän rakasti veljeäni ja minua, sikäli kuin muistan, mutta hänen lämpimät tunteensa tulivat ilmi vain tiukkojen reunaehtoien puitteissa, kun hän piti meitä kurissa viljellen mieleemme ankaraa huolta siitä, miten meidän tuomiopäivänä kävisi. Sain joskus todistaa hänen tarkasti hillityn kiihkeytensä välähdyksiä, kun hän purki raivoaan takamuksiimme mustan kumisen karpäslätkän välityksellä tai pyyhki pikaisesti kyyneliä noustessaan rukouksen jälkeen, mutta en koskaan nähnyt hänen antavan isälle suukkoa tai heidän edes syleilevän. Vaikka vanhempani hoitivat perhettä ja farmia tehokkaina ja luotettavina yhteistyökumppaneina, en nähnyt heissä sellaista rakkautta, joka kuuluu miehen ja naisen välille. Niinpä minulla ei ollut karttaa tuohon salaperäiseen maahan.

Paitsi tämä: Vähän sen jälkeen, kun olin täyttänyt kaksitoista vuotta, katselin kerran ulos salin ikkunasta synkkään ja hämärään syksyiseen päivään, kun sheriffi Lyle pysäytti pitkän mustavalkoisen autonsa märälle soraiselle pihatiellemme ja lähti empivin askelin isän suuntaan. Hengityksestäni huurtuvan lasin läpi näin isän putoavan hitaasti polvilleen sateen kastelemalle kuraiselle pihalle. Olin odottanut äitiä, Calamus-serkkua ja Vivian-tätiä, koska heidän olisi pitänyt palata jo monta tuntia sitten solan toiselta puolelta Canyon Citystä, jonne he olivat vieneet persikoita. Isäkin oli odottanut, niin hermostuneena heidän viipymisestäään, että oli koko illan haravoinut märkiä lehtiä, jotka olisi yleensä jättänyt talveksi maatumaan nurmelle. Kun hän sortui maahan Lylen sanojen painosta, nuori sydämeni ymmärsi kaksi valtavaa totuutta: puuttuvat perheenjäsenet eivät tulisi kotiin ja isä oli rakastanut äitiä. He eivät olleet koskaan osoittaneet sitä tai puhuneet romanssistaan minun kuulteni, mutta silloin tajusin, mitä he olivat tunteneet omalla hiljaisella tavallaan. Heidän

vähäeleisestä suhteestaan – ja isän kuivista, ilmeettömistä silmistä, kun hän myöhemmin astui sisään ja kertoi minulle ja Sethille äitimme kuolemasta – ymmärsin sen verran, että rakkaus on yksityinen asia, jota kaksi ihmistä vaalii ja jopa suree vain keskenään. Se kuuluu heille eikä kenellekään muulle, kuin kätkeyty aarre, kuin salassa kirjoitettu runo.

Sen enempää en tiennyt, en etenکään rakkauden heräämisestä, toisen selittämättömästä vetovoimasta – siitä, että monta poikaa voi noin vain kulkea ohi, mutta yksi vetää puoleensa yhtä kiistattomasti kuin painovoima eikä elämään siitä lähtien mahdu muuta kuin kaipaus.

Nyt välillämme oli vain puoli korttelia, kun kuljimme pitkän samaa kapeaa jalkakäytävää samalla hetkellä tässä samassa pienessä ja mitättömässä coloradolaisessa kaupungissa. Seurasin häntä ja ajattelin, että olipa hän tullut mistä vain, olivatpa hänen kotiolonsa ja vaiheensa millaiset tahansa, olimme eläneet seitsemäntoista vuottamme – hän ehkä vähän enemmän, ehkä vähän vähemmän – tietämättöminä toistemme olemassaolosta tämän pallon pinnalla. Nyt, tällä hetkellä, jostain syystä, elämämme olivat kohdanneet toisensa yhtä varmasti kuin North Laura ja Main Street.

Sydämeni alkoi hakata, kun välimatka kutistui hitaasti kolmesta talosta kahteen, sitten kahdesta yhteen, ja tajusin hänen vähitellen hidastavan vauhtiaan.

En tiennyt, mitä tehdä. Jos minäkin hidastaisin askeleitani, siitä paljastuisi, että katsoin mallia hänestä, kiinnitin liiallista huomiota vieraaseen mieheen. Mutta jos jatkaisin tasaiseen tahtiin, saisin hänet pian kiinni, ja mitä sitten? Tai mikä pahinta, ohittaisin hänet ja tuntisin hänen katseensa poltteen selässäni. Hän panisi varmasti merkille hontelon käyntini, paljaat sääret ja kuluneet kengät, pieneksi jääneen punaruskean koulumekon,

ankean tavalliset suorat ruskeat hiukset, joita en ollut pessyt sit-
ten sunnuntaisen kylvyn.

Niinpä hidastin vauhtia. Kuin jonkin näkymättömän langan
voimasta hän hidasti myös. Hidastin vielä, ja hän teki samoin,
kunnes jäi lopulta lähes paikoilleen. Sitten hän oikeasti pysähtyi.
En voinut muuta kuin seurata esimerkkiä, ja siinä me seisoimme
kuin kaksi hölmöläisen patsasta kaupungin pääkadulla.

Aistin selvästi, että hän oli pysähtynyt silkkaa leikkisyyttään. Sei-
soin jäähmettyneenä pelosta, epätietoisuudesta ja halun ensimmäi-
sistä hämmentävistä värähdyksistä. Olin tiennyt tästä pojasta vasta
muutaman minuutin, vajaan korttelin matkan, mutta silti jokin
sisälläni myllersi kuin pikkukivet olisivat vierineet puron pohjalla.

En kuullut lääkärin pulskan vaimon tai hänen lastenvaunu-
jensa teräspyörien lähestyvän selkäni takaa. Kun rouva Bernette
ja hänen lapsukaisensa äkkiä ilmaantuivat rinnalleni ja yrittivät
päästä ohi, hätkähdin kuin pelästynyt orava.

Rouva Bernette hymyili epäluuloisena, ja hänen ohuiksi nypi-
tyt kulmakarvansa kohosivat äänettömään kysymykseen, kun
hänen huuliltaan purkautui kireä: ”Hei, Torie.”

Pystyin juuri ja juuri kohteliaaseen nyökkäykseen. En muis-
tanut edes lapsen nimeä enkä kyennyt ojentamaan kättäni, jotta
olisin pelmuttanut varovasti hänen vaaleaa tukkaansa.

Vieras mies astui sulavasti sivuun päästääkseen rouva Bernet-
ten ohi. Rouva silmäili häntä kiireestä kantapäähän ja hymähti
vaisusti, kun hän nykäisi lakkinsa lippaa tervehdykseksi. Sitten
rouva Bernette katsoi taas minuun kulmat kurtussa kuin olisi
yrittänyt ratkaista arvoitusta, kääntyi ja lähti vaappumaan keski-
kaupungille päin.

Me tosiaan olimme arvoitus. Se kuului näin: Mikä on se, millä
on kerran yhteen sidottuna aina sama kohtalo? Vastaus: Kaksi
sätkynukkea samassa narussa.

”Victoria”, mies sanoi mutkattoman tuttavallisesti kääntyessään viimein katsomaan minua suoraan silmiin. ”Seuraatko sinä minua?” Ilmeisesti oli hänen vuoronsa olla nokkela, ja hän hymyili huvittuneena osoittauduttuaan yhtä sanavalmiiksi kuin kuvitteli minun äsken olleen.

Sopertelin kuin lapsi, joka on tavattu varastamasta viisientistä, ja sain suustani yhden sanan: ”En.”

Hän risti ruskeat käsivartensa rinnalleen sanomatta mitään. En tiennyt, mieltikö hän kysymystään vai minua vai kenties hetkeä, joka oli saattanut meidät yhteen.

Kun en enää voinut sietää piinallista hiljaisuutta, ryhdistäydyn itsevarmaa teeskennellen ja sanoin: ”Mistä sinä tiesit minun nimeni?”

”Olen tarkkana”, hän sanoi. Hän oli suorapuheinen, mutta silti jotenkin vaatimaton. ”Victoria”, hän sanoi taas, hitaasti, ilmeisesti vain sen vuoksi, millaista nautintoa sai äänteistä niiden vieryessä kieleltään. ”Sellainen nimi kelpaa vaikka kuningattarelle.”

Hän oli minusta viehättävä nuhrisuudestaan huolimatta, ja vaikka kuinka yritin teeskennellä etäistä, hän selvästi ymmärsi sen. Hänen tummat silmänsä esittivät kutsun ennen hänen sanojaan, ja sitten hän kysyi: ”Mentäisiinkö yhtä matkaa? Siis tällä lailla näin”, hän osoitti viereensä, ”ihan kunniallisesti?”

Epäroin, koska halusin kyllä kulkea hänen rinnallaan, mutta säädylisyys tai sitten vain vilpityn teini-ikäen nolostuminen esti minua. Tai ehkä etiäinen. ”Ei kiitos”, sanoin. ”En voi... tai siis... en tiedä edes...”

”Wil”, hän keskeytti ennen kuin ehdin kysyä. ”Wilson Moon.” Hän jätti nimen oleilemaan hetkeksi korviini ja astui sitten lähemmäs käsi ojossa. ”Hauska tutustua, Victoria-neiti.” Hän näytti äkkiä hyvin vakavalta odottaessaan, että täyttäisin tyhjän tilan välillämme ja asettaisin käteni hänen käteensä.

Epäroin hermostuneena ja sitten niiasin. En tiedä, kummalle meistä se oli suurempi yllätys. En ollut niannut sen jälkeen, kun pienenä pääsin pyhäkoulusta, mutta sellainen ele tulvahti mieleeni ainoana vaihtoehtona – niin kovasti minua pelotti koskettaa hänen kättään. Tunsin heti itseni tyhmäksi ja odotin hänen nau-ravan, mutta niin ei käynyt. Hänen virnistyksensä levisi oikeaksi hymyksi, joka oli säteilevä, valtava, aito, mutta ei hiukkaakaan pilkallinen. Hän nyökkäsi tietäväisenä, laski sitten kätensä, päästi sen liukumaan likaisten haalariensa taskuun ja jäi seisomaan liik-kumatta edessäni.

Seistessäni siinä hänen katseestaan lamaautuneena en ymmär-tänyt sitä, minkä myöhemmin sain selville: että Wilson Moon ei kokenut aikaa samalla tavalla kuin useimmat ihmiset, kuten hän ei itse asiassa kokenut juuri mitään muutakaan. Hän ei koskaan hätäillyt, ei elehtinyt hermostuneena eikä pitänyt kahden ihmi-sen välistä hiljaisuutta kiusallisena astiana, joka piti täyttää jutus-telulla. Hän ei yleensä katsonut tulevaisuuteen, menneisyyttä hän ajatteli vielä vähemmän; hän vain kokosi nykyhetken luokseen kaksin käsin ihaillakseen sitä ilman minkäänlaista katumusta tai ajatusta siitä, että jotain olisi voinut tehdä toisin. En voinut tie-tää siitä mitään seistessäni liikkumatta kuin patsas Main Streetin jalkakäytävällä, mutta myöhemmin opin tuntemaan hänen tapo-jensa viisauden ja ajan myötä myös turvautumaan siihen silloin, kun kaikkein kipeimmin tarvitsin sitä.

Ja niinpä muutin mieleni ja suostuin pyyntöön kävellä rinta rinnan tuona lokakuuisena iltapäivänä pitkin Main Streetiä seu-ranani Wilson Moon -niminen poika, joka ei enää ollut vieras.

Vaikka juttelimme vain niitä näitä ja matka oli lyhyt, kumpikaan ei olisi halunnut erota, kun ensin pääsimme Dunlapin yömajan luokse ja sitten kapusimme vielä kuluneet portaat kuistille. Jäin hänen kanssaan ränsistyneen oven eteen ja sydämeni hakkasi.

Hän ei paljastanut itsestään juuri mitään. Silloinkin kun kysyin, kirjoitettiinko Wilsonista lyhennetty Wil yhdellä vai kahdella l:llä, hän kohautti hartioitaan ja sanoi: ”Ihan kummin vain.” Sain tuona päivänä tietää hänestä vain, että hän oli ollut töissä hiilikaivoksessa Doloresissa ja karannut sieltä.

”Sain siitä tarpeekseni”, hän sanoi. ”Lähde pois’, kuulin äänen sanovan sisälläni, ’lähde nyt heti’.” Durangon-Silvertonin radalle menevät hiilivaunut olivat olleet täynnä ja valmiina lähtöön, hän kertoi, ja kun junan pilli huusi, se tuntui kutsuvan häntä pitkään, kimeästi ja hellittämättä. Hän tiesi vain, että vaunut olivat menossa jonnekin muualle. Junan lähtiessä vyörymään eteenpäin hän kiipti ylös yhden vaunun ruosteisia tikkaita ja hyppäsi lämpimälle mustalle hiilipedille. Pomo huomasi hänet ja juoksi aikansa junan perässä kiroten ja huutaen ja raivoissaan hatullaan huiতো. Pian työnjohtaja ja kaivos kuitenkin katosivat mitättömän pieninä kaukaisuuteen, ja Wilson Moon käänsi kasvonsa tuulta päin.

”Etkö sinä tiennyt, mihin olit menossa? Mihin päätyisit?” kysyin.

”Sama se”, hän vastasi. ”Paikka kuin paikka, onko sillä niin väliä.”

Minä en ollut koskaan tuntenut muita paikkoja kuin Iolan kaupungin ja sen takamaat, jotka levittäytyivät Gunnisonin uoman pitkän ja leveän osuuden molemmin puolin. Iolan pieni kaupunki kyhjötti Big Bluen valtavaa erämaata reunustavien kukkuloiden pohjoispuolella, ja lännestä ja pohjoisesta sitä ympäröivät Elkvuorten korkeat rinteet. Itään avautui jokea reunustavien viljelysten ja karjatilojen tilkkutäkki kuin eläimen pitkä häntä. Veljeni ja minä olimme syntyneet talossa, jonka isä oli perinyt omalta isältään, korkeassa rautasängyssä, joka vei puolet vaaleankeltaisesta huoneesta takapihan puolella. Huone oli aikoinaan ollut varattu vain synnytyksille ja vieraille, mutta sitten Og-setä oli muuttanut

meille onnettomuuden jälkeen. Farmimme ei ollut mitenkään erikoinen, ei kovin suuri, parikymmentä hehtaaria mukaan lukien talo ja ulkorakennukset ja soratie, joka oli pitkä kuin suden ulvonta. Mutta meidän maillamme oli koko Gunnisonin piirikunnan ainoa persikkatarha. Se alkoi viimeisen ulkorakennuksen takaa ja jatkui farmin perimmäiseen aitaan asti, ja siellä persikat kypsyivät meheviksi ja punaisiksi ja makeiksi. Willow Creekin kaarevat partaat koversivat maidemme itärajaa, ja puron jääkylmät tulva-vedet suoraan vuorten lumikentiltä halusivat päästä kastelemaan puitamme ja vaatimattomia perunamaitamme ja sipulipenkkejämme. Puro lauloi ikkunan takaa kehtolaulun, kun vaivuin uneen pinnapäätysessä sängyssä, jossa olin nukkunut jokseenkin kaikki elämäni yöt. Auringon nousu kaukaisen Tenderfootvuoren ylle ja junien pillit niiden kulkiessa kolmasti päivässä kaupungin tavaraseman kautta olivat ajan luotettavimmat mittarit. Tiesin täsmälleen, miten aurinko talviaamuina paistoi viistosti sisään keittiön pienestä ikkunasta ja muodosti laikun pitkälle tammipöydälle. Tiesin, että keväällä maasta nousi ensimmäisinä kukkina krookusia ja violetteja ritarinkannuksia, ja horsmat ja piiskut olivat kukista viimeisiä. Tiesin, että joelle ilmaantui kymmenkunta pääskystä aina päivänkorentojen kuoriutumisen myötä, ja täsmälleen samaan aikaan kirjolohet nousivat isän pyydettaviksi. Ja tiesin, että ankarimmat myrskyt tulivat luoteisten vuorenhuippujen takaa synkkinä ja pahaenteisinä kuin itse sielunvihollinen ja että kaikki laululinnut ja korpit ja harakat vaikenivat hetkeä ennen kuin taivas repesi.

Paikoilla oli siis minun mielestäni paljonkin väliä, ja ihmettelin, miksei tällä pojalla tuntunut olevan minkäänlaista käsitystä kodista.

”Entä sinun tavarasi?” kysyin hänen merkillisestä kiertolaisen elämästään.

”Sama juttu”, hän sanoi, hymähti ja kohautti hartioitaan aivan kuin olisi tiennyt omaisuudesta jotain, mitä minä en – mikä lopulta osoittautuikin todeksi. Hän opettaisi minulle, kuinka todelliselta elämä tuntui, kun siitä oli tyhjennetty kaikki paitsi välttämättömin, ja että loppujen lopuksi väliä ei ollut juuri muulla kuin päättävällä halulla jatkaa elämäänsä. Jos hän olisi sanonut niin silloin, en olisi kyennyt uskomaan häntä. Mutta aika vetää meitä mukanaan.

En keksinyt, miten olisin voinut mennä hänen kanssaan sisään. Olin ollut oudon pojan seurassa, eikä tytön muutenkaan sopinut mennä yömajaan ilman pätevää syytä ja kunniallista saattajaa. Lisäksi alkoi olla ruoka-aika, ja minua odotti yhä inhottava tehtävä – minun oli raahattava Seth pois pokeriluolasta ja hoidettava hänet kotiin ennen kuin isä tulisi iltaselle paalaamasta Mitchelien viimeisiä heiniä.

Vihjaisin eron hetkestä huokaisemalla: ”No...”, mutta en silti lähtenyt pois. Odotin hänen huomaavan merkin ja tekevän seuraavan siirron, mutta hän pysyi jälleen kerran luontevasti vai, hymyili minulle ja vilkaisi silloin tällöin taivaalle aivan kuin olisi lukenut jotain myöhäisen iltapäivän pilvenhattaroista.

”Täytyy kai tästä lähteä”, sanoin viimein. ”Laittamaan ruokaa ja sen semmoista.”

Wil vilkaisi taas taivaalle ja kysyi sitten, tulisinko tapaamaan häntä huomenna. Voisin näyttää hänelle paikkoja, voisimme mennä syömään yhdessä piirasta tai jotain.

”Sinä olet sentään ainoa ihminen, jonka tunnen tässä mainiossa kaupungissa”, hän lisäsi.

”Et sinä minua tunne”, sanoin. ”Et ainakaan kovin hyvin.”

”Tunnenpa.” Hän iski silmää. ”Sinä olet Victoria-neiti, Iolan kuningatar. Hän kumarsi ja heilautti kättään kuin kuninkaalliselle, ja minä nauroin. Sitten hän nousi ja katseli minua niin

pitkään, että pelkäsin sulavani kuin suklaa ilta-auringon viimeisissä säteissä niiden langetessa viistoina yömajan kuistille. Hän ei sanonut mitään, mutta minusta tuntui, että hän tiesi minusta sellaista, mitä kukaan ei voinut tietää. Hän tuli lähemmäs. Vedin sisääni ensimmäisen syvän henkäyksen hänen tuoksuaan, multaista, terävää ja oudon kutsuvaa aromia, ja tuijotin hetken hänen pohjattomiin tummiin silmiinsä.

Miten ihminen voi elää seitsemäntoistavuotiaaksi asti miettimättä koskaan, tuntee ko joku hänet oikeasti? En ollut tullut ajatelleeksi, että joku voisi nähdä suoraan sisääni ja löytää sieltä minut. Seistessäni yömajan pölyisillä portailla tunsin itseni läpinäkyväksi, kuin minut olisi kohotettu paljastavaan valoon tavalla, jota en ollut osannut edes kuvitella, ennen kuin tapasin Wilson Moonin.

Astahdin ujona taaksepäin ja sovin sitten tapaavani hänet seuraavana päivänä. Halusin saada enemmän häntä samalla tavalla kuin aurinkoa kaipaa silloin, kun se on ollut pitkään pilvien takana. Mutta ennen kuin ehdimme sopia mitään – valita ajan, paikan, syyn – tuttu ääni sinkoutui minua kohti Main Streetiltä ja osui kuin kivi.

”Torie!”

Siinä seisoivat veljeni Seth: hoippui keskellä Main Streetiä puristaen ruskeaa olutpulloa kaulasta.

”Torie, varo sitä saastaista rosvoa”, hän sammalsi ja osoitti Wiliä pullolla. Olutta läikkyi tummiksi tahroiksi kadun tomuun.

”Veljeni. Humalassa”, huokaisin Wilille ja käännähdin pois. ”Täytyy mennä”, sanoin olkani yli, kiiruhdin portaat alas ja harpoin Sethin luokse ennen kuin hän alkaisi rettelöidä.

”Kuka tuo jätkä on?” Seth murahti suussaan riippuvan Lucky Striken ohi pikemminkin Wilille kuin minulle.

”Ei kukaan”, sanoin ja lähdin työntämään häntä hartioista kuin olisin pidellyt vastahakoisen muulin ohjaksia. Käänsin häntä

kotiin päin eli North Lauran ja Main Streetin kulman suuntaan. Vaikka Seth oli minua yli vuoden nuorempi, hän oli voittanut minut pituudessa jo viidennentoista syntymäpäivänsä tienoilla ja kasvanut ainakin viisi senttiä puolessa vuodessa sen jälkeen. En kuitenkaan ollut mikään pitkä tyttö, ja ikäisiinsä poikiin verrattuna Seth oli lyhyt ja tanakka, nyrkkeilijä sekä ruumiinrakenteeltaan että luonteenlaadultaan. Yritin kaikin voimin saada hänet pois Wilin silmistä, suojaan kaikkien sivullisten katseilta ja kotiin.

”Joku tyyppi vain, joka kyseli tietä.” Sanani olivat valetta, vaikka alle viisitoista minuuttia aiemmin ne olisivat olleet totta. ”Käymässä täälläpäin.”

”Ruskea paskiainen...”

”Sinä haiset”, keskeytin. ”Pahemmin kuin se sikolätti, jossa sinun on paras olla hommissa, kun isä tulee kotiin.”

”Haistakoon ukko paskan”, Seth sammalsi juopon rohkeudella, imi pitkään tupakkaansa ja heitti natsan tielle.

”Tottelisit nyt kerrankin, niin päästäisiinkin kaikki vähemmällä”, sanoin, poljin natsan sammuksiin, vilkaisin sitten olkani yli ja näin Wilin seisovan Dunlapin kuistilla ja lukevan minua kuin salapoliisikertomusta.

”Ne siat lentävät sieltä paskaisesta läävästä ennen kuin minä tottelen sinua. Turha luulla, että...”

”Ole hiljaa”, huokaisin. ”Ole nyt saakutti hiljaa.” En kestänyt kuulla enää sanaakaan. Sillä hetkellä vihasin häntä enemmän kuin koskaan. Inhoni häntä kohtaan oli jo alkanut jotenkin liittyä Wiliin. Se oli jo pitkään liittynyt isään ja Og-setään samoin kuin äitiin ja serkkuun ja tätiin, joita en enää muistanut kunnonlla. Yleensä Sethin minussa herättämä vastenmielisyys oli kuitenkin jotain terävää ja raapivaa kuin takiaainen, ja se oli muuttunut hiukan pistävämmäksi elämämme jokaisena päivänä.

Aloin työntää häntä kaikin voimin. Hän kompuroi tyrkkiesäni häntä eteenpäin, kirosi ja valitti ja otti huikkaa pullostaan, mutta ei pannut vastaan. Ehkä hän oli niin kännissä, ettei välittänyt, tai ehkä hän tiesi yhtä hyvin kuin minä, että hänen tosiaan oli paras olla töissä sikolätissä, kun aurinko painuisi vuoren taakse.

Käännyimme North Lauralle. Sen päästä lähti kapea polku, joka vei meidän farmillemme, ensin heinikkoisen joutomaan yli, sitten ohi hullun Ruby-Alice Akersin mäntymetsäisen tontin-kulman ja viimein avaran laitumen poikki. Se oli suoriin reitti meiltä kaupunkiin, ja olimme Sethin kanssa kulkeneet sitä lukemattomat kerrat. Kun olimme pieniä, äiti käski aina Sethin katsoa polulla minun perääni, vaikka Seth oli minua nuorempi ja paljon vastuuttomampi – vain siksi, että Seth oli poika. Hiukan vartuttuamme minä katsoin hänen peräänsä, en siksi, että minua olisi käsketty, vaan koska minun oli pakko oman itseni vuoksi, hänen vuokseen ja myös isän vuoksi. En silti voinut parhaalla tahdollaan pelastaa Sethiä hänen omilta pahoilta tavoiltaan, ja aloin totisesti saada yrittämisestä tarpeekseni.

Hoputin ja paimensin häntä polkua pitkin, ja hän kompuroi ja kirosi. Sitten hänen pullonsa putosi. Ennen kuin ehdin tajuta sen olevan polulla, astuin suoraan sen päälle ja kaatua rojahdin. Työnsin mennessäni Sethin kumoon ja rysähdin kipeästi oikean lonkkani ja käsivarteni päälle. Pieniä asioita: juopuneen pojan hutera ote, pudonnut pullo, nyrjähtänyt nilkka, repeytynyt mekon hiha. Mutta usein juuri pienillä kohtalokkailla satumuksilla on suurin vaikutus elämämme kulkuun – hiilijunan pillin kutsuva vihellys, vieraan miehen kysymys kadunkulmassa, ruskea pullo maassa. Vaikka kuinka yrittäisimme vakuuttaa itsellemme muuta, niitä hetkiä, jotka meidät muovaavat, ei voi poimia kuin parhaita ja kypsimpiä persikoita oksasta. Kompuroides-

samme loputtomiin itseämme kohti korjaamme sen sadon, joka meille annetaan.

Makasin maassa yhden sekavan hetken. Sethiltä pääsi voimaton nauru, ja sitten hän oli hiljaa. Kipu säteili jalkaani pitkin alas asti. Kun kohotin varovasti rintaani maasta, Wilin kädet liukui-
vat äkkiä alleni varmoin ottein kuin sulhanen olisi nostanut morsiamen syliinsä. Ja vaikka kynnystä ei ollut – oli vain lakastuneita kultapiiskuja ja kuivaa haurasta heinikkoa – muistan sen hetken kuin olisimme astuneet sisään jonnekin. En pelästynyt hänen kosketustaan, en vastustellut, kun hän nosti minut vaivattomasti maasta ja painoi minut hiilentahrimaa rintaansa vasten, en pyrkinyt typerästi kävelemään turpoavalla nilkallani.

”Lähdit seuraamaan”, sanoin latteasti.

”Jep”, kuului hänen koko vastauksensa, kun hän tuijotti polun varteen sammunutta Sethiä. ”Mitä tuon kanssa tehdään?” hän kysyi.

”Ei hitto vie mitään”, vastasin, ja Wiliä huvitti. *Ei hitto vie mitään*, toistin hiljaa mielessäni järkyttyneenä kapinallisuudestani sekä teoissa että sanoissa. Jättäisin veljeni nukkumaan maan tomuun. Kulkisin vieraan miehen sylissä.

Vapisin. Kivusta vai kiukusta vai rakkauden ensi kipinöistä, sitä en tiedä – ehkä niistä kaikista – mutta ruumiini oli sokissa aivan kuin Wil olisi nostanut minut jäätyneestä lammesta. Riipuin hänen jäntevässä kaulassaan hänen kävellessään. Hänen päänsä nyökki hiukan käsivarsieni vetämänä aivan kuin hän olisi vastaillut myöntävästi. Hänen otteessaan tunsin olevani kevyt kuin lapsi ja yhtä luottavainen. Ei ollut lainkaan minun tapaistani ottaa niin auliisti vastaan apua ja turvaa epäilemättä lainkaan vieraan pojan aikomuksia. Ja silti se tyttö hänen sylissään olin minä. Kuljimme polulla, jota olin kävellyt koko ikäni, mutta nyt tein matkaa aivan uudella tavalla, ja kaikki ympärilläni